

Oradea

Capitolul XXIV din *Povestea unei vieți* de **Stefan Keckemeti**

Succese și insuccese

Primisem după solemne promisiuni făcute Profesorului Predescu că ni se va repartiza un apartament cu patru camere, o ofertă într-un bloc vechi, cu doua camere, fără balcon, într-o zonă unde apa curgea din robinete din an în paști. Am refuzat, în final, cu multe tergiversări ni s-a dat un apartament cu două camere în „blocul medicilor” nefinisat și la parter. Evident apartamentele bune au fost date personalităților mult mai importante decât noi, cu cât erau mai aproape de sfinți cu atât mai bune, unele chiar cu garaj. Am înțeles că aici a primit repartizare contabilul șef al direcției, seful șantierelor de construcții al direcției sanitare, toți „medici” ca și „sportivul” un fotbalist al echipei FC Bihor – acesta din urmă măcar simpatic și bine crescut, dar au mai fost și alți tot ”medici” ca un șofer de la salvare, băiatul unui ștab mare la județ etc.. Noi ne-am mulțumit cu parterul, deasupra garajelor elitei.

Pușa văzuse la niște amici la Marghita o mobilă stil colonial, verde, bună de sufragerie și bucătărie. Am reușit să o cumpărăm prin relații, completându-l cu un secretaire de același stil. Astfel prima parte mobilată a locuinței a fost această sufragerie-bucătărie. Am comandat trei corpuri de bibliotecă la fabrica de mobilă din Săcueni, cu durere în suflet am dus la Timișoara comoda empire, biroul meu rococo, o consolă Biedermeyer cu oglindă, toate tablourile de familie, partea din argintăria familiei care mi se cuvenea, am trimis la copiii cumnatului meu câteva sute de cărți. Toate romanele polițiste, acvariile, parte de mobilier ce speram să ducem cu timpul la Oradea, bună parte din cărțile noastre medicale le-am stivuit în garaj, am pus un lacăt pe ușa acestuia, ca să nu mai revedem din ele absolut nimic niciodată. Am încărcat tot ce trebuia dus urgent la Oradea, am ținut o mică serbare de adio unde nu am mai putut scoate o vorbă de emoție și tristețe și am plecat. Ajunși în locuința nouă am aranjat mobila, am despachetat parte din lucruri și mi s-a făcut un rău nemaîntâlnit până atunci.

A doua dimineața în timp ce mă rădeam m-am văzut în oglindă brun închis. Mi-am dat seamă de diagnostic. Scăpasem fără probleme de prima mare epidemie de hepatită în 1952-53 la Arad, am lucrat ca epidemiolog trei ani fără să mă protejez în afară de obișnuitele deprinderi de igienă, dar acum sunt sigur că din cauza stresului mi s-au prăbușit mecanismele imunitare. Cu numai 2 luni înainte mama ajunse ținută de pat, am fost s-o văd. Pușa mă sună la telefon, soacra mea a făcut o fractură de col femural, în pragul Crăciunului. M-am întors la Cadea, era o zăpadă și un ger nemaipomenit. Linia ferată Timișoara-Arad electrificată a căzut, macazurile nu au putut fi dezghețate decât cu mare dificultate. Cei 52 Km de parcurs pe această linie electrică au cerut 6 ore de călătorie. Am ajuns noaptea la Cadea și am plecat cu Skodița spre Dej, drumul prin Cluj fiind înzăpezit, prin Satu Mare, Baia Mare. Am ajuns în zori la Dej, am mers direct la Spital unde chirurg era o veche cunoștință din Hațeg, doctorul Strauss care ne-a spus că Mama nu este în toate mințile și se ceartă cu toată lumea, blestemând întregul personal. Era ajunul Crăciunului, o

sărbătoare respectată de noi până atunci cu sfințenie, am transferat-o la Cluj, ni s-a promis că va fi operată. Seară pe o crenguță de brad de 15 centimetri am aprins o lumânare în mașinuță și amândurora ni s-a părut că acum Moș Crăciun a murit. Deci stresurile nu au lipsit nici în antecedentele recente ale îmbolnăvirii.

M-am predat la cunoștințele noastre la spitalul de contagioase. Am fost bine primit, dar în curând mi-am dat seama ce paradis a fost spitalul nostru în comparație cu această unitate în care doar medicii și sora șefă și cea din salon au fost amabili. Biata Pușa a trebuit să deschidă noul centru. Făcea naveta între locuință, mine, secția nouă, iar la mine, acasă, iar la secție etc. Era speriată fiindcă nu a fost deloc încurajată de medicii din secție și nici de inimosul director al spitalului de contagioase Dr. Cosma. Starea de rău a durat peste 10 zile, nopțile pluteam între vis și realitate, ajunseseam la un moment dat într-o stare oneiroidă pe malul Stixului, o apă violetă, care curgea încet într-o ambianță de culori sumbre și un cer negru, atât de negru încât am rămas perplex. Primeam perfuzii, dar mă luptam și eu, ducând un război psihologic cu propriul meu trup pentru supraviețuire. Mă temeam ce va face Pușa fără mine. Parte din această luptă a fost imaginarea felurilor de mâncare care îmi plăceau înainte. Cel mai adesea ciorbă de varză murată cu cârnați afumați. În cea de a 11-a noapte, brusc mi s-a făcut bine. Știam că am scăpat, în așa fel încât, la insistențe mari, Dr. Cosma după 24 zile m-a lăsat acasă cu obligația de a nu părăsi patul, nici vorbă de părăsit locuința. A fost ceva infernal, în spațiul de nici 50 metri pătrați, după splendida noastră locuință cu curte, grădină, pârăiașul din fata casei și pusta care se întinde ca o farfurie până la munții de pe malul drept al Budapestei, mă învârteam ca un leu în cușcă cuprins de furia neputinței.

Abia peste patru luni mi s-a permis cu orar redus să încep activitatea. Nu trebuie să spun că în absența mea amabilii colegi psihiatrii la spital au mutat administrația unității în spațiul ce ne revenea la intrare în centrul nostru, prevăzut pentru vestiar, baie pentru personal, birou de primire, serviciu de primire și spațiu pentru vizitatori. A fost al doilea avertisment cu privire la imprudența de a fi acceptat tutela neuropsihiatriei pentru adulți. Primul a fost cu luni înainte când mi s-a cerut să cedez o aripă a clădirii pentru radiologie, lucru pe care bineînțeles l-am refuzat. Atunci am constatat pentru prima oară și mitocănia ce ne aștepta, fiindcă mi s-a trântit telefonul în furcă de furie că nu am cedat. În spațiul fostei administrații, ani lungi nu s-a făcut absolut nimic. Așa că asta a fost o altă lecție primită despre adevărul zicalei „Dă Doamne să moară capra vecinului”. Eu programasem secția cu 45 de paturi, cifra a fost umflată la 60, am insistat pentru înființarea unui spital de zi, l-am mobilat, am fost sabotat prin nealocarea personalului necesar, am prevăzut un spital de noapte, fiindcă în ultimul an din Cadea am fost confruntat pentru prima oară cu o problemă nouă, văzută până atunci doar la televizor, copiii străzii la Copacabana plaja din Rio. În toamna anului 1980 au apărut la poarta spitalului trei zdrențăroși cu mutră de șmecheri de cca. 10 ani cerând să fie „reinternați”. Niciodată nu i-am văzut înainte. I-am băgat în biroul meu la anchetă. În final au recunoscut că hoinăresc, le este frig și foame, și au aflat de la foștii internați ce condiții minunate sunt la noi. I-am trimis la despăduchere, baie, termenul idiot folosit în limbajul oficial era „igienizare” și i-am internat. După această procedură destul de dificilă s-au înființat la ghișeu din sala de mese și au cerșit de la bucătăreasă numeroase porții consumate înfulecând. Atunci s-a întărit în mine ideea, de altfel prevăzută în proiectul meu de centru la Oradea, staționarului profilactic, de noapte. Ceea ce nu am putut face

in spitalele din mediul rural a început să mă preocupe din ce în ce mai mult. Cunoscușem lucrarea lui Rutter care a făcut screeningul total al copiilor din insula Man, am profitat de modelul acțiunii CENTAUR făcut prin sondaj și am inițiat screeningul total din creșele, grădinițele cu reexaminarea copiilor în clasa întâia. Am selectat și două localități rurale in același scop. Desigur, treaba nu era ușoară, am completat chestionarele de screening cu desenul omulețului Goodenough și Testul Bender. Când s-au adunat 400 de asemenea probe, le-am trimis cu unul din psihologi la Cluj pentru validare și am primit rezultatul cu certitudinea că pentru cel puțin un deceniu avem probe valide. In curând – cu experiența mea de fost epidemiolog - am reușit să deplasez activitatea cu peste 50 la sută a centrului, extra muros. După un an am putut prezenta primele rezultate la o consfătuire de neuropsihiatria copilului și adolescentului. Consemnam zilnic activitatea așa că în orice moment puteam să prezint întreaga activitate a centrului, în întregul deceniu care a urmat. Nu fără rezistență am mutat comisia de triere și diagnostic la LSM-ul nostru, am înființat un fișier pentru toți pacienții care ne au trecut pragul indiferent de diagnostic, și am reușit in numai trei ani să reduc numărul cazurilor noi pe un an de la peste trei mii la sub o mie, toți copiii fiind văzuți in locul lor de activitate. Ciudată mi s-a părut rezistența multor părinți față de ideea că pruncul lor ar beneficia de intervenția noastră, desigur nu am ținut cont de faptul ca orice părinte vede copii săi ca non plus ultra deșteptăciunii, normalității. Adesea și a frumuseții.

Plecând pentru prima oară in vizită la tata, am primit de la Dan, colegul nostru de la Păclișa fugit demult din țară, un teanc de reviste. Am dat de o treabă interesantă. Un medic bătrân și simpatic după poza prezentata în revistă, dr. Eisenhower pe nume, la un serviciu de expertiză a capacității, a început un program ocupațional cu vârstnicii prin exerciții distractive de tipul rebusuri, ghicitori, jocuri logice pentru oprirea sau prevenirea denivelării mintale. El a numit acest fel de intervenție Jogging Mintal. I-am scris și mi-a trimis cartea lui pe care am tradus-o. Împreună cu echipa de psihologi și logopeda am început un asemenea program stimulatv pentru copii cu dificultăți de învățare. Rezultatele au fost impresionante. Copii depistați la grădiniță au reușit să se adapteze la școală mult mai ușor. Aveam relații bune și cu inspectorul școlar, reușind și deschiderea unei grădinițe și școli pe secție. In aceea vreme mai existau clase cu efectiv redus pentru copii cu intelect liminar, școlile speciale ajutătoare încă funcționau cu echipele formate de institutele de defectologie ajutând debilii mintali să se descurce cât de cât in viață. Încă nu s-a impus tâmpita idee occidentală despre normalizare, deci expunerea celor nedreptățiți de soartă la groaznicele complexe de inferioritate și reacții de demisie din zilele de azi. Azi din păcate maimuțărind tot ce vine dintr-o Europă mai avansată din toate punctele de vedere ca noi (doară a fost, după cum îmi aduc aminte, fecioară fiind, sodomizată de Zeus, care a răpit-o sub masca unui taur) lucrurile s-au schimbat. Bieții debili mintali suferă azi în școlile generale umiliința rezultatelor slabe in ciuda scăderii dureroase a pretențiilor, iar școlile ajutătoare sunt umplute de copii la nivel de imbecilitate candidați la abuzuri, delincvență și mizerie socială ulterioară. Noroc că mai funcționează mica corupție și sistemul de pile, așa că unii cu deficiențe ușoare pot ajunge la insistențele părinților lor mai înțelepți decât oficialitățile responsabile, in aceste școli ajutătoare concepute de fapt în mod special pentru ei. Una din fixele mele a fost este adevărat că în mediu urban în loc de școli speciale ajutătoare ar fi fost mai normal înființarea unor clase speciale în școlile generale, doar în rural ar fi fost necesară

Înființarea unor internate pentru clasele speciale în care s-ar fi putut școlariza un număr de copii din mai multe localități. În aceea vreme în departamentul sănătății încă nu erau tot atâția incompetenți ca la învățământ. Amicul meu distins, doctorul Gabi Curteanu, șeful comisiei de demografie al județului, care m-a cooptat în acest organism, cu care de altfel am colaborat la un număr de lucrări științifice, m-a invitat într-un an la deschiderea festivă a anului de învățământ. La inspectoratul școlar, alături de politrucii, ajunși azi cadre universitare, mai existau și câțiva dascăli adevărați animați de cele mai bune intenții, dar ședința a fost condusă de un tovarăș ministru adjunct la ministerul lor. Acest geniu a debitat la un moment dat tâmpenia cum că la noi în țară nu există deficienți mintal, ci cel mult copii cu dezvoltare lentă. Ca psihiatru al copilăriei am întâlnit un număr mic de asemenea copii care constituiau o variantă normală de dezvoltare. Așa că, luând cuvântul, mi-am putut permite ca specialist să-l întreb pe acest geniu al prostiei dacă îmi poate spune câte decenii trebuie școlarizat un caz de deficiență medie pentru a-și recupera „întârzierea”. Mai făcusem și alte asemenea gafe. Cooptat în colectivul lectorilor pentru învățământul postuniversitar cu ocazia unei prelegeri am susținut că mamele nu au timp pentru educarea copiilor lor fiindcă trebuie să stea ore în șir la coadă ca să le poate asigura hrana zilnică. Evident a fost ultima lecție ținută de mine.

Ceva mai jos de noi care stăteam, la Hochparter, locuia o familie de oameni mai tineri, el medic tot la Spitalul de Neuropsihiatrie, ea profesoara la o școală profesională specială. Petrică și Florica Mihancea, aveau o fetiță slabă ca un țâr și un băiețel dezghețat al cărui farmec a constatat și într-o dislalie. De copii avea grijă o babă de la țară care înjura înflorat, făcea niște sărmăluțe cu pisat cum se zice la uruiala de porumb în Bihor. Această bătrână uscățivă era plină de umor rustic și ne-a putut distra teribil. Acești vecini m-au impresionat prin faptul că având același drum, au oferit Pușei mele chinuite cât eu am bolit șansa transportului dimineața până la locul de muncă.

Cutremure si superstiții

Înspre toamnă, după ce mi s-a permis să mă mișc cu mașina, i-am vizitat, întâmplător Mircea și soția lui au fost la Oradea. Am pornit către asfințit spre casă, într-un loc frumos am dorit să opresc mașina, ca să trag o poză cu apusul de soare, nu exista de ani de zile să fac vre-o mișcare fără unul din numeroasele aparate foto pe care le cumpărasem la Consignația din Oradea. Nici azi nu știu cum dar la un moment dat m-am trezit în șanț, cu mașina întoarsa în direcția Marghitei. Pușa mi-a spus că ne am și dat odată peste cap. Acest lucru s-a întâmplat

aproape de locul unde cu vechea Skodiță am pățit intrarea în șanț, și unde altădată am luat o piatră cu care mi s-a spart parbrizul. De atunci și până în zilele de acum consider porțiunea de drum între Sălard și satul următor Fegernic un fel de triunghi al Bermudelor personal sperând totuși că al treilea eveniment în același loc a încheiat seria ghinioanelor. Aici menționez că glumesc fiindcă în afara de faptul că dacă zăresc luna nouă îmi scutur mărunțișul din buzunar, în speranța că pe măsură ce luna crește și banii mi se vor înmulți - dovada moștenirii mele semite - nici o superstiție nu s-a prins vreodată de mine lipsindu-mi organul pentru gândirea catatimă. Dintre multele fenomene zise paranormale care azi sunt împreună cu alte ciudățenii cu iz de fantastic și irațional o modă propagată și de canale de televiziune care se vor serioase, ca de exemplu Discovery, admit numai fenomene care nu sunt deloc paranormale, ci realități încă neexplicate cum este de exemplu telepatia sau fascinația hipnotică ale căror realitate pot să confirm personal. Sunt convins că la un moment dat aceste fenomene azi încă ciudate își vor găsi explicația, tot așa ca sensibilitatea mamei mele în tinerețe față de undele seismice, ea fiind în stare să ne spună că undeva în capătul celălalt al globului se petrece un cutremur masiv. Fiind timișorean deci obișnuit de mic copil cu activitatea seismică quasi permanentă în Banat nu am nici o sensibilitate față de mișcările tectonice, dar Pușa de exemplu a reacționat totdeauna cu o stare de rău la cea mai mică mișcare a pământului.

Asta mă face să amintesc aici de o poveste drăguță legată de cutremurele noastre locale. Un foarte simpatic profesor universitar la Politehnică – responsabil cu seismograful instituției sale - după fiecare cutremur s-a instalat la colțul spre operă a corsoului din Timișoara cu niște panouri unde a expus înregistrările. De fiecare dată după linia continuă cu minore oscilații și primele unde mărunte, înregistrarea oprită semnala cutremurul real fiindcă acul aparatului a sărit din axele sale. Deci când aparatul a dat chix, însemna că e cutremur. Am asistat odată la o scenă care a făcut să rădă întreaga masă a cumpărătorilor din magazinul alimentar mare din orașul meu natal unde stăteam pe niște trepte la coadă, doară după război ajungea ca două-trei persoane să stea unul în spatele altuia ca să se formeze în câteva minute o coadă lungă încă înainte ca să se poată lumea lămurii „ ce se va băga,.. Toți umblam cu niște plase în buzunar care se puteau strânge ca un fel de minge, gata pentru achiziții în orice clipă. Ei, Profesorul nostru parcă îl chema Cureaua, care nu excela în frumusețe, stând și el la coadă se înghesuie să avanseze puțin. Este apostrofat de cineva, stai cuminte, urâtule. La care profesorul cu mutră inocentă răspunde cu o întrebare : Eu urât, ce ai zice dacă ai vedea-o pe nevasta mea. Tot despre el savant distrat se povestea o întâmplare autentică. Intră pe surogat în frizeria domnului Șerban, figaroul de lux al orașului, după ras își uită parapeul în frizerie, traversând centrul începe ploaia, văzând ca nu are umbrela cu el, își cumpără una în prăvălia „Umbra” de a cărei reclamă îmi aduc încă în mod clar aminte, întors pe surogat domnul Șerban zărindu-l îi vine în întâmpinare cu umbrela uitată. Profesorul intră în cafeniu Bulevard, se așează la o masă agățând umbrelele de speteaza unui scaun. La masa vecină cineva nu se poate abține și îi spune : Ei bătrâne, ai avut azi o zi bună. Aluzie la ipoteza că a reușit să fure două umbrele.

Dar iar am luat-o razna. Să revin însă la oile noastre, la un moment dat aveam în evidență peste patru mii de copii dintre care desigur numai 23% s-au dovedit a avea probleme reale necesitând lămuriri și eventuale intervenții. Pentru a putea stăpâni mai comod evidențele, aș fi avut

neapărat nevoie fie de accesul la calculatorul spitalului, sau mai bine de un calculator propriu. Ambele deziderate au fost evident sabotate exact ca la Cadea obținerea unui aparat EEG.

Membri si nemembri de partid. Mizeria anilor '70

Participam ca Medic Primar Șef de Secție la ședințele numit BCOM ale conducerii spitalului, fiind familiarizat cu legislația sanitară, dar și cu metodele de a te descurca în labirintul ordinelor, HCM-urilor, Legilor adesea ca și azi contradictorii, cred că am jucat un rol destul de mare în problemele de conducere. Afară de directorul meu din Oradea, Dr.Mircea Traian nu cred că am fost apreciat pentru acest lucru, fapt confirmat de observațiile acre in particular pe care a trebuit să le suport. Aceste ședințe au decurs penibil de monoton cu același ritual cu care s-au petrecut ședințele lunare la direcția sanitară de pe vremea in care am fost director la Cadea. Se discuta ani de zile despre terenul de tenis, în fiecare lună se dezbătea problema transformării serei in popicărie, și alte ineptii devenite stereotipe. A fost evident plictisul care însoțea această formalitate goală de conținut dar necesară ca dovadă a conducerii colective. Regimul avea numeroase asemenea „fixe” cei tineri de azi nu mai știu de exemplu de proporționalitatea obligatorie in toate domeniile de activitate. Trebuia să existe un procent reprezentativ de femei, de minorități naționale, în unele locuri de „nemembri de partid”, o tâmpenie descoperită de conducerea genială. Încă eram la Cadea când pentru „nemembrii de partid” a trebuit să se organizeze grupări aparte cu sarcini concrete trasate fiecărui nemembru ca nu cumva cineva să rămână afară din opera de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate. Citirea obligatorie în colectiv a ziarului „Scânteia” reintrodusă după minirevoluția culturală din '71, în final a fost abandonată fiindcă toată lumea știa pe de rost”discursul” tovarășului, mereu același cu mici variațiuni în funcție de anotimp, conjunctura locului unde s-a ținut sau alte imponderabilități. Geniul scriitorilor sovietici Ilf și Petrov a intuit cu decenii înaintea acest tip de discursuri. Programele Televiziunii înspre sfârșitul anilor' 60 bogate in conținut, cu reale valori culturale s-a diluat văzând cu ochii până la catastrofalele două ore ale tovarășei și tovarășului spre mijlocul anilor 80. Spre norocul nostru la granița de vest am recepționat cele doua programe ale televiziunii maghiare deja relativ destinsse, din ce în ce mai bune pe măsură ce inițial groaznicul Kadar Janos, din anii ce au urmat lui 1956, a îmbătrânit. Cei din jurul capitalei au avut fericirea de a recepționa televiziunea bulgară, bănățenii cea iugoslavă iar moldovenii cele din Republica Moldovenească, alias Basarabia. Celor din centrul țării nu le-au rămas decât posturile de radio pe unde scurte, Vocea Americii, Europa Liberă, Deutsche Welle, și BBC-ul, cred ca singurele ascultate în afara de o minoritate infimă care o ducea din ce in ce mai bine pe măsură ce masele de oameni se cufundau din ce in ce mai adânc în mizerie. Magazinele au devenit cu trecerea timpului și dispariția treptată a comercianților îmbătrâniți din ce în ce mai murdare, vitrinele din ce în ce mai mizere, vânzătorii din ce în ce mai aroganți, mai ales cu clienții care nu cotizau cu câte un ciubuc sau contraserviciu. În mod ciudat totuși congelatoarele cetățenilor erau pline de carne, din tăieri clandestine, mezelurile au devenit neconsumabile, la un moment dat pisicile hrănite de noi cu asemenea produse refuzau pur și simplu să le guste. Din cele aproape 60 de sortimente de brânzeturi a rămas un rest de trei patru sortimente, Luduș, de burduf, câte o bucată de brânză de vaci acrită din care curgea o zeamă gălbuie, rar o telemea supra-sărată. Cartofii raționalizați se dădeau cu porția în alimentare la care am fost repartizați putându- se cumpăra după lăsarea întunericului câteodată în secret și din piață. In

spital și ambulatorii raționalizate, mai erau asigurate medicamentele de bază deși apăruseră pene de aprovizionare și cu preparate esențiale ca fenobarbitalul sau fenitoina pentru epileptici, la un moment dat digitalicele pentru cardiaci dar aceste situații erau rarissime și ca să folosesc un termen la modă în acele vremuri „nu caracterizau”. Adevărul este că în condiții mizere de multe ori cu întreruperi de căldură, curent electric sau apă, totuși nimeni nu a murit de foame sau de îngheț ca în zilele noastre. Iar primul caz de pelagră reîntâlnit de mine după seceta anilor '47-'48 din Moldova deci ca elev la școala sanitară, l-am văzut după victoria glorioasă a „revoluției” din 1989. Colegii pediatri inițial nici nu au vrut să-mi dea crezare.

Frecventând colectivitățile de copii ne a frapat la un moment dat încetarea accelerației care a început în anii 60 și a creat câteva contingente de fete frumoase și băieți zvelți, apoi gradul de murdărie, lipsă de igienă corporală dispărând din comerț săpunul, urâtenia, murdăria și mirosul împuțit al rufăriei boțite nu cum spunea un banc că sunt necălcate de teama ca punând în priză și din călcător să se audă doar discursul tovarășului, ci pentru că nu era curent când mamele își puteau rupe timp între două cozi sau cele trei ture în care lucrau, pentru călcat. Deși unii azi susțin că a existat și șomaj ca să echivaleze „epoca” cu degradarea economică din prezent, trebuie să spun că dincolo de un număr minim de persoane, numite parazite de regim, mai toată lumea avea ce lucra, este drept pentru un salariu de groază. Noi personal, fără nici o pretenție la viața luxoasă am fost relativ mulțumiți de banii câștigați, nu aveam nevoie decât de sumele puse da o parte pentru călătorii în țară sau străinătate. Niciodată nu am primit delegație deși am fost prezenți pe cheltuielă proprie la majoritatea manifestărilor științifice din țară.

Securitatea omniprezentă

Și în periplurile noastre din Cehoslovacia am fost perfect în clar cu faptul că suntem foarte bine supravegheați, în holul aproape a tuturor hotelurilor ședea o persoană de pe care la o poștă se vedea ce hram poartă, experiența cu șopârlele indigene ne-a fost de mare folos în depistarea lor, de fapt afară de faptul că această supraveghere ne a distrat nu i-am dat nici o atenție. Poate fiindcă circulam și în străinătate de obicei în apropierea granițelor am sărit în ochii acestor organe.

Cum funcționa și la noi serviciul care avea grijă de „integritatea” noastră politică pot să-l ilustrez cu două exemple. În 1982 tatăl meu primind în sfârșit cetățenia germană a venit la Timișoara cu soția sa care nu ne a agreat în mod deosebit. M-a anunțat că dorește să ne viziteze în Oradea dar vrea să stea cu soția sa Gerti, la hotel. A doua zi de dimineață sun la recepția hotelului Dacia, mă prezint, duduia îmi spune că are o cameră la dispoziție pentru musafirul care va veni din Timișoara. Am rămas mască dar nu mi-am trădat mirarea, i-am mulțumit pentru amabilitate. Nu cred că o recepționeră este dotată cu aptitudini telepatice așa că puteam fi sigur că are alte surse de informație. Al doilea exemplu este la fel de ilustrativ, băiatul directorului meu, azi din păcate nu mai este în viață, a suferit de o gravă suferință renală. În dorința de a ajuta am dat un telefon la tata cu rugămintea de a se interesa la Crucea Roșie, Caritas etc., dacă se poate face ceva în vederea unui transplant renal. Același lucru l-am făcut adresându-mă unei călugărițe îndeobște cunoscută pentru intervenții caritabile. Din păcate demersurile mele au rămas fără rezultat. La un moment dat apare la mine un tip în civil, după înfățișare și grai un secui cu o fetiță de 16 ani, nepoată de soră de undeva din județul Mureș sau Covasna care se

plânge de dureri atroce de cap. După examinare și un fund de ochi, încă mai funcționa beculețul aparatului meu RDG, îi spun între patru ochi cu regret că fata are o tumoare cerebrală și trebuie să se ducă urgent la Profesorul Ciurea la București. Tipul se uită la mine și îmi spune senin, domnule doctor, știu că dumneavoastră aveți mari relații în străinătate, nu ați putea să ne ajutați. Rămân fără grai, la care tipul îmi spune cinstit și deschis: Știți, eu sunt cel care am ascultat convorbirile d-voastre cu tatăl dvs. și cu o doamnă în Germania. Răspunsul meu l-a potolit. Din păcate nici directorului meu nu i-am putut fi de folos. A revenit după trei săptămâni să-mi mulțumească, fata a fost operată cu succes și este salvată.

Noi am depus cererile de pașaport foarte sceptici în martie 1984. Spre marea noastră mirare după numai 3 săptămâni, prietenul de lângă noi, cu pile serioase la pașapoarte mergând după al lui, ne anunță că putem ridica pașapoartele. Fie au vrut să scape de noi în speranța că vom rămâne afară, fie aveau încredere în noi, mai greu de crezut.